

1. Land van sociale zekerheid

Werkt u in Nederland? Dan geldt als hoofdregel dat u daar verplicht bent verzekerd voor de sociale zekerheid. Er zijn echter uitzonderingen. In sommige situaties bent u verzekerd in België. U betaalt dan daar uw sociale premies of bijdragen. Ook al werkt u in Nederland.

1.1 Nederlandse sociale zekerheidswetten

In beginsel gelden de Nederlandse sociale zekerheidswetten voor Belgische grensarbeiders in Nederland. De coördinatie van deze wetten is geregeld in de Europese coördinatieverordening Vo 883/04.

Definitie grensarbeider

Volgens de Nederlandse sociale zekerheidswetten bent u een grensarbeider als u:

- onderdaan bent van een van de EU/EER-landen (inclusief IJsland, Noorwegen en Liechtenstein) of Zwitserland. Maar ook als u stateloos of een erkend politiek vluchteling bent, en
- in Nederland werkt, en
- in België woont en
- in de regel dagelijks of minstens éénmaal per week naar uw woonplaats terugkeert.

Sinds 1 januari 2011 geldt de coördinatieverordening Vo 883/04 ook voor derdelanders (niet-EU/EER-onderdanen) die legaal in België verblijven. En die in Nederland als grensarbeider willen werken. Deze 'derdelanders' hebben een werkvergunning nodig om in Nederland als grensarbeider te mogen werken. De Nederlandse werkgever vraagt deze werkvergunning aan bij het UWV WERKbedrijf.

1.2 Uitzonderingen verzekerd in België in plaats van Nederland

U bent bijvoorbeeld in de volgende situaties in België verzekerd:

- als u door uw werkgever naar Nederland wordt gedetacheerd voor een periode niet langer dan 24 maanden of;
- als u zowel in België als in Nederland in loondienst werkt voor verschillende werkgevers of;
- als u zowel in België als in Nederland in loondienst werkt voor dezelfde werkgever. En u werkt minimaal 25% van uw werktijd in België of;
- als u als Belgisch ambtenaar in Nederland werkt of;
- als u in België werkt als ambtenaar en in Nederland als loontrekkende of zelfstandige of;
- als u in België als loontrekkende werkt en in Nederland als zelfstandige.

1.2.1 Nevenbetrekking in België

Werkt u naast uw werkzaamheden in Nederland ook een substantieel deel in België (in een zogenoemde nevenbetrekking of bijbaantje)? Dan verandert uw sociale verzekeringspositie. U wordt dan sociaal verzekerd in België. Neem in dit soort situaties onmiddellijk contact op met de Belgische Rijksdienst voor Sociale Zekerheid. Of met het Bureau voor Belgische Zaken. In bepaalde situaties kunt u toch sociaal verzekerd blijven in Nederland (volgens de coördinatieverordening 16 Vo 883/04). Werken in zowel Nederland als België is

administratief zeer ingewikkeld. Het is financieel voordelig voor u, maar nadelig voor uw werkgever. Werkt u in Nederland als loontrekkende en in België als zelfstandige? Dan bent u verplicht verzekerd in Nederland.

1.2.2 Gedetacheerd vanuit een Belgische onderneming Werkzaamheden niet langer dan 24 maanden

Bent u gedetacheerd vanuit een Belgische onderneming? En voert u werkzaamheden in Nederland uit die niet langer dan 24 maanden duren? Dan kunt u onder bepaalde voorwaarden onder de Belgische sociale zekerheidsregelingen blijven vallen. Uw Belgische werkgever kan hiervoor een detacheringsverklaring A1 (voorheen E-101-formulier, zie bijlage 3 van de brochure 'Belgische grensarbeiders in Nederland' op Startpunt Grensarbeid.nl via www.startpuntgrensarbeid.nl) aanvragen bij de Belgische Rijksdienst voor Sociale Zekerheid.

Werkzaamheden langer dan 24 maanden

Werkt u als gedetacheerde vanuit een Belgische onderneming langer dan 24 maanden in Nederland? Dan kunt u onder bepaalde voorwaarden onder de Belgische sociale zekerheidsregelingen blijven vallen. De Nederlandse Sociale Verzekeringsbank (afdeling internationale detachering) moet hiermee dan akkoord gaan. Uw Belgische werkgever kan aan de Belgische Rijksdienst voor Sociale Zekerheid om toepassing vragen van coördinatieverordening 16 Vo 883/04.

Voor de belastingheffing gelden andere regels voor u als gedetacheerde. Werkt of verblijft u als gedetacheerde niet meer dan 183 dagen in Nederland? En voldoet u aan bepaalde andere voorwaarden? Dan blijft de Belgische personenbelasting voor u gelden volgens het dubbelbelastingverdrag. Raadpleeg uw belastingkantoor voordat u als gedetacheerde in Nederland gaat werken.

1.3 Soorten sociale zekerheid in Nederland

Nederland kent verschillende sociale verzekeringen: volksverzekeringen, werknemersverzekeringen, de zorgverzekeringswet (Zvw) en aanvullende sociale verzekeringen.

1.3.1 Volksverzekeringen

Nederland heeft 4 verschillende volksverzekeringen:

- AOW: Algemene Ouderdomswet (ouderdomspensioen)
- Anw: Algemene nabestaandenwet (nabestaandenuitkering)
- AKW: Algemene Kinderbijslagwet
- AWBZ: Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten

De AOW, de Anw en de AKW worden uitgevoerd door de Sociale Verzekeringsbank (SVB). De AWBZ wordt uitgevoerd door de zorgverzekeraars. Naast bovengenoemde verzekeringen bestaat ook de Wet Arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten (Wajong) en het Kindgebonden Budget. De Wajong wordt uitgevoerd door het uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen (UWV). Het Kindgebonden Budget wordt uitgevoerd door de Belastingdienst in Nederland.

1.3.2 Zorgverzekeringswet

Iedereen die AWBZ-verzekerd is, is ook verplicht verzekerd voor de zorgverzekeringswet (Zvw). De Zvw wordt uitgevoerd door de zorgverzekeraars.

1.3.2 Werknemersverzekeringen

Nederland heeft 3 verschillende werknemersverzekeringen:

- ZW: Ziektewet
- WIA: Wet Werk en Inkomen naar arbeidsvermogen
- WW: Werkloosheidswet

De ZW, de WIA en de WW worden uitgevoerd door het uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen (UWV).

1.3.3 Innen sociale verzekeringen

De Belastingdienst is verantwoordelijk voor de heffing en inning van:

- de loonbelasting/premies volksverzekeringen;
- de premies werknemersverzekeringen, en
- de inkomensafhankelijke bijdrage Zvw.

Het College voor zorgverzekeringen (CVZ) is verantwoordelijk voor de administratie, de heffing en de inning van de bijdrage Zvw van gezinsleden van grensarbeiders en post-actieven (gepensioneerden).

1.3.4 Aanvullende sociale zekerheid

Nederland heeft een zeer omvangrijk stelsel van aanvullende (extra-legale) sociale zekerheidsregelingen. Denk aan bedrijfs(tak)pensioenregelingen, vervroegde pensioenregelingen (VUT), aanvullende arbeidsongeschiktheids- en nabestaandenverzekeringen en aanvullende ziektekostenverzekeringen. Meer informatie over deze regelingen? Vraag uw werkgever, vakbond of pensioenfonds of raadpleeg uw cao. U vindt ook meer informatie over aanvullende sociale zekerheid in de andere paragrafen onder C. Sociale zekerheid van de brochure 'Belgische grensarbeiders in Nederland' op Startpunt Grensarbeid.nl via www.startpuntgrensarbeid.nl.

1.4 Sociale zekerheid niet- en in-actieven

1.4.1 Tijdelijke niet-actieven

Bent u als grensarbeider tijdelijk niet-actief in uw werk? Bijvoorbeeld door tijdelijke ziekte, gebreken, zwangerschap, bevalling, werkloosheid, verlof, staking of uitsluiting? Dan blijft u verzekerd voor sociale zekerheid in Nederland, zolang u alleen in Nederland werkt. Dit is geregeld in het Nederlandse Besluit uitbreiding en beperking kring verzekerden volksverzekeringen 1999 (BUB).

1.4.2 In-actieven

Woont u in België en ontvangt u uit Nederland bijvoorbeeld een WAO-, WIA- of AOW-uitkering? Of een vervroegd pensioen voor werknemers? Dan bent u niet meer sociaal verzekerd in Nederland.

Recht op geneeskundige zorg

Ontvangt u alleen een Nederlandse uitkering en geen uitkering uit een ander land zoals België? Dan heeft u recht op geneeskundige zorg in België. Maar deze komt in dat geval wel ten laste van Nederland. Om recht op zorg te hebben, moet u zich wel laten inschrijven bij een Belgische verzekeringsinstelling ofwel ziekenfonds. Dit kan via een S1-formulier (voorheen E-121-formulier, zie bijlage 7 van de brochure 'Belgische grensarbeiders in Nederland' op Startpunt Grensarbeid.nl via www.startpuntgrensarbeid.nl). U kunt dit formulier aanvragen bij het College voor zorgverzekeringen (CVZ) in Diemen. Ontvangt u naast uw Nederlandse uitkering ook nog een Belgisch wettelijk pensioen? Dan komt de geneeskundige zorg ten laste van de Belgische verzekeringsinstelling (als dat Belgische pensioen recht geeft op een Belgische verzekering).

Bij een gedeeltelijke arbeidsongeschiktheidsuitkering

Maakt u aanspraak op een gedeeltelijke arbeidsongeschiktheidsuitkering? Terwijl u daarnaast ook nog in Nederland werkt? Dan blijft u verzekerd onder het Nederlandse sociale verzekeringsstelsel. Ontvangt u naast uw Nederlandse WIA- of WAO-uitkering ook nog een Belgische uitkering? Of werkt u daarnaast in België? Dan geldt voor u het Belgische sociale zekerheidssysteem.

Opbouw AOW-pensioen en Anw

Wanneer u niet meer Nederlands verzekerd bent, stopt ook de opbouw van uw AOW-pensioen. Uiteraard behoudt u de rechten die u eerder heeft opgebouwd. Wilt u op uw 65ste levensjaar voldoende AOW ontvangen? Dan kunt u vrijwillig een AOW-verzekering afsluiten en zo uw Nederlandse verzekering laten doorlopen.

U kunt ook uw Anw-verzekering door laten lopen. Het enige wat u in dat geval moet doen, is een verzoek hiervoor indienen bij de Sociale Verzekeringsbank in Amstelveen. U moet dit doen binnen een jaar nadat de verplichte AOW- of Anw-verzekering is beëindigd.

Overigens is het mogelijk dat u in aanmerking komt voor een speciale vrijwillige AOW- en/of Anw-verzekering (door een uitspraak van de rechter van het Europese Hof in Luxemburg over de periode 2000-2006).

U komt hiervoor in aanmerking wanneer u:

- in de periode 2000 tot 2006 in België of in een andere EU-lidstaat woonde, en
- in die betreffende periode verplicht verzekerd was voor ten minste één Nederlandse sociale verzekering, en
- geen werkzaamheden (in Nederland) meer uitoefende.